

Мікола Адам Беларускі раман (Раман)

I

Снег хрумсцеў пад нагамі, як выпадкова рассыпаны цукар. Вецер слабы, але даволі адчувальны, нахабна лез у твар, як спартсмен на баксёрскім рынгу.

Прайшоўшы міма Цэнтральнага гастранома, у якім за доўгай стойкай ля вокнаў стомлены за дзень народ паядаў адзін за адным гамбургеры, хот-догі, сандвічы і запіваў ці гарачай гарбатай, ці халодным кефірам альбо сокам, гледзячы які ў каго густ; пазіраючы сабе пад ногі і толькі цудам абмінаючы выпадковых пракожых, трымаючы рукі ў кішэнях курткі, Вадзім Корбут спусціўся ў падземны пераход. Выцягнуўшы з унутранай кішэні пляшку «Льва», ён адкаркаваў яе запальнічкай і паставіў піва на карніз зачыненага кіёска, побач з якім спыніўся. Шпурнуўшы ў сметніцу пусты пачак «Форту», Вадзім закурыў апошняю цыгарэту. Як і заўсёды, ці то сметніца была далёка, ці ён не разлічыў траекторыі палёту, пачак не даляцеў да сметніцы і шмякнуўся ў лужыну, дзе тут жа быў расціснуты цяжкай нагой панурага таўстуна. Вадзім

зrabіў адзін вялікі глыток, зацягнуўся цыгарэтай. І клаў ён на ўсіх з прыборам, і на восьмы тэлеканал, і на свае абавязкі рэкламнага агента. Ён не для таго народжаны, каб бегаць ці, хутчэй, мыкацца, па розных агентствах, прапаноўваючы і агітуючы глядзець адзіны восьмы канал толькі таму, што ён, Вадзім, з'яўляецца яго рэкламным агентам. Затое з сённяшняга дня ён вольны, як вецер. Куды хачу, туды лячу. Пра брата, з якім жыў разам, Вадзім яшчэ не ўспамінаў і нават думаць не хацеў, што той скажа. Іх падабенства пачыналася і заканчвалася аднолькавым вялікім ростам. Вадзім быў бландзінам з блакітна-вадзяністымі халоднымі вачыма. Каротка стрыжаны, ён ніколі не насіў шапкі дый куртку не зашпільваў ніколі. Зімой і летам — душа нарохрыст. «Да пары да часу», — папярэдзваў брат, старэйшы на дваццаць гадоў, і акрамя брата, у Вадзіма нікога больш не было. Ён, што называецца, фарсіў у нязменнай чорнай скуранцы, джынсах-«трубах», ботах-«казаках», без пальчатак, без шаліка. На працу Вадзім апранаў строгі касцюм і гальштук, чаго трываць не мог, адчуваючы сябе сардзінкай у кансервавай бляшанцы. Але пакуты скончыліся.

...Вадзім папіваў піва, невідучым позіркам праводзячы пракожых у метро, як пачуў сваё імя даволі знаёмым голасам.

— Вадзім, кораш! — Хлопнуў Корбуга па

плячы п'янаваты, аднаго з ім росту, хіпаваты хлопец, закаваны, як у бронежылет, у чорную скуру, з прыбамбасамі ў выглядзе брэлокаў-шкілетаў-тэрмінатараў-бэтменаў.

Саламяныя валасы спускаліся на яго плечы домікам, у даволі густой барадзе заблыталіся, як мухі ў павуціне, крупінкі батона, з левага вуха звісала завушніца — мініяцюрны распяты Хрыстос. — Якім лёсам тут?

— Руслан?! — з цяжкасцю пазнаў Вадзім аднакласніка. У школе той насіў прычоску пад Элвіса, а зараз і валасы адпусціў, і пафарбаваў іх пад Кабэйна. Ці не стары ён для фаната «Нірваны»? Звычайна, падлеткі захапляюцца такой музыкай...

— Ну, нарэшце! — шчыра ўсміхнуўся Руслан, узрадаваны, што Вадзім пазнаў яго.

— Што гэта з табой? — разглядваючы колішняга аднакласніка, здзіўся Вадзім.

— Нічога, — смяяўся Руслан. — Ты ў сваіх Печах за паўтары гады адстаў ад жыцця.

— Я ў Віцебску служыў, — пакрыўдзіўся Корбут і падумаў: «А ці не ўмазаць гэтаму Руслану пару разоў між вачэй. Хаця, можа, і не трэба».

— А, дэсантура, значыць? — працягваў радавацца Руслан. — Тады прабач, калі што. Я ж ведаю, усе дэсантнікі крыўдлівыя і задзірлівыя.

— Эй, Русла! — пачуўся з-за спіны Вадзіма сімпатычны дзясочы голас. — У твайго кораша

грошы ёсць?

— На самай справе, — падхапіў Руслан ідэю, спыняючы Вадзіма рукой за плячо, калі той хацеў павярнуцца на сімпатычны голас, — можа, ты багаты на «бабкі»? Па старой дружбе...

«Нешта не памятаю, каб мы з табой вельмі ўжо і сябравалі, — падумаў Вадзім. — Так, „прывітанне“ ды „пакуль“, яшчэ паштовымі маркамі абменьваліся, разам у гурток філатэлістаў хадзілі».

— Ды чаго ты ўсё верцішся! — смяўся Руслан, плячо Вадзімава, аднак, не выпускаючы.

Корбут не адказаў і паволі ўсё ж павярнуўся назад, у той бок, адкуль пачуў прыгожы голас.

За яго спінай, за метраў пяць, сценкай стаяла купка нефармалаў, пярэстая, як па ўзросце, так і па вопратцы. Сімпатычны голас, ён быў упэўнены, належаў невысокай, але прыгожай, на яго погляд, brunetцы з некалькімі зялёнымі пасамі, у байцы з Куртам Кабэйнам на грудзях, у чорных вузкіх джынсах і ў высокіх красоўках. Нечым яна нагадвала спявачку Яну.

Дзяўчына, не звяртаючы ўвагі на нефармалаў, пільна пазірала ў Вадзімавы вочы, паволі падносячы цыгарэту да сваіх вуснаў, паволі зацягваючыся і выдыхаючы дым, паволі апускаючы руку з цыгарэтай...

— Дык ёсць у цябе грошы? — Падышла да

Вадзіма, прапанавала цыгарэту.

Вадзім моўчкі згадзіўся, зачараваны вачыма дзяўчыны — вялікімі, бяздоннымі, цёмнымі і густымі, як гушча кавы на донцы філіжанкі, зацягнуўся.

— А што будзе... калі ёсць? — хрыпла прагучаў яго голас.

— Нічога не будзе, — паціснула плячыма дзяўчына. — Як табе? — пацікавілася наконт цыгарэты.

— Што гэта? — яшчэ раз зацягнуўся Вадзім.

— Анаша, — проста адказала дзяўчына, нібыта гэта была цукерка.

— Н-да, — пацягнуў шыю Вадзім.

— А чаго ты здзіўляешся? — прамовіла дзяўчына. — Ці табе апошнія мазгі ў войску адбілі?

— Не апошнія.

— Тады не цягні гуму, а скажы, згодны ты з намі тусавацца ці не?

— За свае грошы?

— Цябе ніхто не прымушае. Аднак, што табе важней: чарговая серыя «Санта-Барбары» ці добрая кампанія? Толькі кажы праўду...

— Тэлевізар мне няма часу глядзець, — адрэзаў Вадзім, — а вось вы, спадарыня, даволі добра дасведчаная пра серыялы па тэлебачанні...

— Яшчэ б, — згадзілася дзяўчына, — калі бабуля з мамуляй памяшаліся на серыялах, да таго

ж, пачалі па чарзе параўноўваць герань са мной.

— Гэта сумна.

— Няўжо весела? Але ты не адказаў.

— Згаджайся, кораш, — шапнуў яму на вуха Руслан, які ўвесь час моўчкі стаяў за спінай Вадзіма і ў размову не ўмешваўся. — Па-мойму, Пума на цябе паклала вока.

— Пума? — уголас паўтарыў Вадзім.

— Гэта мая клікуха, — растлумачыла дзяўчына. — Сапраўднае маё імя Леся.

— Вадзім, — з ходу ляпнуў Корбут.

— Ну вось і пазнаёміліся, — адзначыла Леся і ўзяла яго за руку. — Спадзяюся, супраціўлення не будзе?

Аб якім супраціўленні магла весціся гаворка? Калі побач з табой прыгожая дзяўчына, няважна з якой нагоды! Вадзім стараўся не думаць, што, хугчэй за ўсё, калі б грошай у яго не аказалася, Леся нават не зірнула б у яго бок. А ў яго грошы ёсць, і моладзь жадае выпіць. Чаму б і не дапамагчы?

Яны купілі дзве бутэлькі «Пшанічнай», чатыры — «Міража», чатыры — «Холстэна», два боханы чорнага хлеба, батон, пакет кефіру, палку каўбасы і пару гамбургераў для Лесі, якая вельмі хацела есці. Потым пачакалі, пакуль Руслан злётае за таннымі цыгарэтамі, бо на «L M» ужо не хапала грошай. Калі вярнуўся Руслан, паўстала, як адзінка ў школьным дзённіку, пытанне: куды пайсці?

Па-першае, час позні; па-другое, холадна і ні аб ніякім парку можна нават і не заікацца, а ў пераходзе не застанешся, бо менты і так ужо скоса пазіраюць і ходзяць вакол зігзагамі; сунуцца да каго-небудзь на хату таксама адпадала, бо правільныя бацькі паднімуць вэрхал і выклічуць міліцыю, пажарных і «хуткую дапамогу» разам. Думаць трэба было хутчэй, бо набліжаўся час спынення грамадскага транспарту. Твары кампаніі пахмурнелі ў цяжкіх думках, быццам кожны з іх сядзеў за сталом на экзамене па вышэйшай матэматыцы і рашаў задачу для акадэмікаў.

— А з якой нагоды фуршэт? — весела пацікавіўся Вадзім.

— Цябе сустрэлі, — прамовіла Леся, — вось і трэба адзначыць.

— Тады паехалі да мяне, — усміхнуўся, падміргваючы Лесі, Вадзім.

— Чаго ж ты раней маўчаў! — усе разам накінуліся на Корбута з папрокамі. Адна Леся моўчкі дакурыла цыгарэту і пстрыкнула недакуркам у бок ад сябе.

— Куды ехаць? — спыталася.

— На Пушкінскую.

— У метро! — дружна крыкнула кампанія і адзіным цэлым кінулася да шкляных дзвярэй, вядучых у метро.

Яны ледзь не спазніліся на апошнюю

электрычку, Вадзім паспеў у чапіцца за дзверы вагона і стаць паміж імі, утрымліваючы, каб не зачыніліся, пакуль усе не апынуліся ў вагоне.

— Ты адзін жывеш? — пасля пацікавілася Леся.

— Не, з братам. А што?

— Ён нас пусціць?

— Ён пісьменнік, — адказаў Вадзім, закрыўшы гэтай фразай тэму, нібы яна была адзіным адказам на пытанне.

Аўтобусы ўжо не хадзілі, давлялося ісці пешшу. Але было недалёка. Да дзевяціпавярховіка, у якім жыў Вадзім, што насупраць будаўнічага тэхнікума па вуліцы Матусевіча, — усяго дзесяць хвілін хадзі.

...Як назло, брата не было дома. А ў Вадзіма не было ключоў ад кватэры. Засталіся ў касцюме.

— І тут не шанцуе, — заўважыў нехта з кампаніі.

— Мой брат — пісьменнік! — са значэннем павысіў голас Вадзім. — Калі яго няма, пойдзем унів. Не «люкс», але цяпіма.

— Галоўнае, што не холадна.

— Гарэлкі мала.

— Не праблема. Па дарозе «начнік» бачыў?

— А грошы дзе браць?

— Знойдуцца.

Калі ўсе паселі на пляцоўцы першага паверха,

пад лесвічай, насупраць ліфта, каму як было зручна, Вадзім адкаркаваў першую бутэльку. На дзіва, дзяўчаты, якіх было чацвёрта, не лічачы Лесі, ад гарэлкі адмовіліся, акрамя Лесі. Адна з іх, рыжая, вяртлявая, падобная на ваверчаня, палезла ў свой рукзак і дастала сапраўднае «Кліко». Растварыла тым, што рэквізавала з дня нараджэння старэйшай сястры.

Калі пітво разлілі, Руслан падняўся з лесвічнай прыступкі, на якой сядзеў адзін, і проста сказаў: «За нас!»

Гарэлку хутка выпілі, «чарніла» таксама не затрымалася. Душы патрабавалі працягу. Руслан згадзіўся збегаць. Вадзім адлічыў грошы, тое, што засталася.

Разбіліся па парах, зашыліся, як мышы ў норах, па кутах. Пачуліся чмокі пацалункаў, гарачыя шэпты, гук расшпільваемых куртак з аднаго боку і прыглушанае пастагванне, з другога — звон аплявухі, нібы разбітага посуду; ціхае, але абуранае «...куды палез, ёлупень?!», зноў аплявуха, тузаніна, хуткія крокі...

Побач села тая, рыжая, Надзя, прычэсвала адной рукой валасы, другой зашпільвала куртку. У глыбіні душы Леся аблаяла Надзю і паслала падалей, бо ёй хацелася застацца з Вадзімам побач адной. Вадзіму, у сваю чаргу, таксама замінала Надзя, але ж не прагоніш яе.

З'явіўся задыханы румяны Руслан, з ледзяшамі на барадзе, з трыма пляшкамі «Двух буслоў».

II

Мікіта Міхайлавіч Корбут прывык пісаць з раніцы. Пасля, вядома, ранішняга рацыёну, які складаўся з нязменных двух кубкаў кавы з цукрам і цыгарэты.

Сядаючы за пісьмовы стол, Корбут спачатку перачытваў старонкі, напісаныя ўчора, калі-нікалі правіў іх і прымаўся за працу. Не заўсёды работа задавальняла, калі ўсё ішло гладка, як тканіна ці роўная асфальтаваная дарога. Часам пісаніна здавалася суцэльным пеклам, калі ён выціскваў па кропельцы, нібы падлогаваю анучу, сказы, марнуючы на іх па чатыры, а то і па шэсць гадзін, каб напісаць хаця б старонку.

Не пісалася. Корбут вывеў толькі адно слова на белым, як малако, аркушы паперы. Далей, як не напружваўся, нібы рожаніца ў раддоме, нічога не нараджалася. Як ступар усё роўна нейкі адбыўся. Ён закурыў, аблакаціўся аб стол, прабягаючы вачыма яшчэ раз па папярэдніх радках папярэдняй старонкі.

— Дэбілізм нейкі! — вылаяўся Корбут. Ён зграбастаў спісаныя аркушы, скамячыў у

няправільную акружнасць і падпаліў, шпурнуў, ужо ў агні, у попельніцу. Цяжка ўздыхнуў. Усё ж не кожны дзень нішчыў плады тыднёвай працы. Аднак так лепш. Не хапала яшчэ паглыбіцца ў безгустоўшчыну сучасных трылераў! Трэба шукаць штосьці іншае, пажадана без ужывання мата, які запаланіў усю сучасную прозу. Дзе наша эстэтыка падзелася? Ці яе, як і каханне, спіхнулі ў бардэль на агледзіны новых рускіх за пару тысяч даляраў? Танна. І не шкада? Была б яго воля... Хаця навошта марыць аб нязбыўным? Марыць ніколі не зашкодзіць, гаворыць народная мудрасць, але... лепш... так. Корбут сумна ўсміхнуўся. Вось так і ўсе, як ён. Мая хата ўбаку. Свая кашуля бліжэй да цела. Галоўнае, каб ніхто ніколі не закрануў асабісты побыт. Жыць пад дэвізам шэрай будзёншчыны: гэта мяне не тычыцца. Калісьці ён быў не такі, у маладосці. Не было куды энергію дзяваць. І куды ўсё знікла?

— Няўжо я так дэградаваў? — уголас прамовіў Корбут.

Ён зазірнуў у пакой малодшага брата. Але Вадзіма ўжо не было. Ці яшчэ не было? Памятаецца, Корбут заснуў, так і не дачакаўшыся яго, пад іранічныя і зусім не страшныя ўскрыкі Фрэдзі Кругера па тэлебачанні, а сніў зноў Вераніку Берднік, маладую і абаяльную, якой яна была пятнаццаць гадоў таму. Зрэшты, яна і зараз не

выглядае на свае трыццаць шэсць. Па ролях у кінастужках ёй не дасі болей за дваццаць пяць — дваццаць сем гадоў...

Працяжна зазваніў тэлефон. Неахвотна адарваўшыся ад прыемнага ўспаміну, Корбут падняў слухаўку.

— Мікіта, гэта ты? — пазнаў ён калегу па пярэ Канстанціна Цімашэнку, таленавітага, але гультаяватага прэзаіка, які займаўся ў ДOME літаратара творчай працай з моладдзю. І атрымлівалася нядрэнна. З-пад яго лёгкай рукі выйшаў ужо не адзін цікавы паэт.

— Я. Здароў, Косця, — адгукнуўся Корбут.

— Прывітанне. Мікіта, ты ж не забыўся пра сённяшні вечар?

— А што сёння ўвечары? — не зразумеў Корбут.

— Ну, блін... — нязлосна вылаяўся Цімашэнка. — Мы ж з табой яшчэ калі дамовіліся, не памятаеш?

— А, наконт тваёй тусоўкі лігаб'яднання? — дапяў Корбут. — Не хвалойся, я буду.

— Толькі ж не прывалачыся на аўтапілоце, — папярэдзіў яго Цімашэнка. — Усё-ткі школьніцы будуць, студэнткі... Які ты ім прыклад падасі?

— Твае школьніцы, Косця, бачылі не тое, што п'янага пісьменніка, а...

— Добра, добра, нічога не маю супраць, —

спынiў яго Цiмашэнка, — але абядай, што прыйдзеш цвярозы.

— Ты дрэнна мяне ведаеш, Косця, — прамовiў Корбут. — Я магу і пакрыўдзiцца. Апошнi раз я пiў на тваiм днi нараджэння, калi ты памятаеш...

— Ды добра, Мiкiга, я жартую, — рассмяўся ў трубку Цiмашэнка. — Папярэдне рыхтуйся да шквалу пытанняў. Абяцаю, што цябе iмi засыплюць, як снегам.

— Не сумняваюся.

— Ну, тады давай!

— Шчаслiва.

Корбут асцярожна паклаў трубку на апарат і выйшаў на балкон. Звычайна свежае паветра і павевы ветру яму дапамагалі засяродзiцца і адшукаць патрэбныя словы для новага твора, але не ў гэты раз. Корбут змерз, стоячы на холадзе ў адной цяльняшцы, а ў галаве замест думак гуляў вецер.

З Веранiкай Берднiк ён пазнаёмiўся восенню. Здаецца, у вераснi, у самыя апошнiя днi верасня, калi было нi халодна нi цёпла і, не спыняючыся, iшлi дажджы. Тады Корбут ужо вучыўся ў тэатральным і быў заняты ў спектаклi пра дэкабрыстаў аматарскага тэатра аднаго з рэжысёраў-мецэнатаў-альтруiстаў, якому цікавей працавалася з непрафесiйнымі і абавязкова маладымі артыстамi. На рэпетыцыю, як і звычайна,

Корбут прыйшоў а васьмнацатай без спазнення. Па зале ўжо і па сцэне насіліся акцёры, па ходу абмяркоўваючы нейкія свае праблемы.

Не прымусяў сябе чакаць і рэжысёр, высокі, плотны мужчына гадоў пад сорок з хвалістымі валасамі і сівой барадой. Нечым ён нагадваў ката з мультыка пра папугая Кешу.

— Мікіта тут? — яшчэ з парога пачуўся яго грамавы бас.

— Тут, — адгукнуўся Корбут, скідаючы куртку на спінку крэсла.

— Ларыса тут? — спытаўся рэжысёр ужо са сцэны, адолеўшы за некалькі секунд даволі доўгі праход сваімі аграмаднымі кінг-конгаўскімі крокамі.

Няпоўная трупа акцёраў азірнулася па баках у пошуках Ларысы, але той нідзе не было.

— Мне гэта вельмі падабаецца! — задумліва прамовіў рэжысёр. — Праз два тыдні — спектакль!..

— Сяргей Міронавіч, Ларыса не зможа граць у гэтым спектаклі, — прамовіла нікому не знаёмая дзяўчына, што хутка набліжалася да сцэны.

— Гэта яшчэ чаму? — здзівіўся рэжысёр. — А хто будзе граць? Я?

— Яна дзіка прабачаецца, — працягвала дзяўчына. — Але за ёю прыехаў муж з Поўначы, і толькі што я праводзіла іх у аэрапорт.

— Фантастыка! — прамовіў рэжысёр, правёўшы рукою па барадзе.

Увесь гэты час Корбут стаяў спінай да дзяўчыны, намагаючыся скруціць папяросу з газетнай паперы. Але то тытунь рассыпаўся, то папера расклеивалася, то папяроска такая ўжо хударлявая атрымлівалася, што Корбуту рабілася сорамна за яе: а калі хто пабачыць, што падумае? Дый замучыўся ён торгоць нагой па паркеце, распіхваючы такім чынам рассыпаны тытунь па кутах.

— А хто будзе граць? — хутчэй самому сабе, чым прысутным, сказаў рэжысёр, паволі сыходзячы са сцэны па рыпучых прыступках. — Ты? — утаропіўся ён у незнаёмую дзяўчыну.

— А чаму б і не? — нахабна прамовіла тая.

Некаторае імгненне рэжысёр моўчкі глядзеў на яе, муляючы губамі, затым істэрычна моцна засмяяўся, балансуючы вялікім жыватом, абцягнутым белым цёплым гольфам, які нагадваў бочку з півам.

— Не, ты ўяўляеш, Мікіп, — праз смех вымавіў рэжысёр, — што яна заяўляе? Засталася два тыдні. Яна, не цямячы нічога ў рабоце тэатра, заяўляе, што выканае галоўную жаночую ролю?

Упэўненыя словы дзяўчыны прымусілі Корбута звярнуць на яе ўвагу.

Яна свабодна стаяла насупраць рэжысёра,

трымаючы рукі ў кішэнях доўгага чорнага паліто. На ёй былі вязаны белы швэдар і раскляшонныя штаны. Каштанавыя валасы, расчасаныя на прабор і за маленькія вушкі, крыху не даставалі плячэй; вочы, колеру цёмнай моцнай гарбаты, без страху і сумнення пазіралі то на яго, то на рэжысёра. Скура на твары дзяўчыны вылучалася матавай чысцінёй і непараўнальнай гладкасцю ядвабу; нервовыя вытанчаныя бровы, іх узлёт, у меру і з густам нафарбаваныя вусны, тонкі, невялікі, крыху зусім непрыкметна ўздзёрнуты цікаўны носік і пікантна-эратычнае зернейка радзімкі над верхняй губкай нявольна прымушалі надоўга спыніць свой позірк на іх. Вочы мелі ледзь заўважную раскосасць, але гэта прыдавала своеасаблівы шарм агульнаму партрэту дзяўчыны.

— А, можа, паспрабуем, Сяргей Міронавіч? — не адводзячы позірку з ейнага твару, прамовіў Корбут.

— Ты ўяўляеш, у што мне гэта абыдзецца? — чамусьці выбухнуў рэжысёр. — Толькі на Ларысу колькі мы забамбілі часу, памятаеш?

— Я ведаю цалкам увесь тэкст, — паведаміла дзяўчына.

— Ды ведай ты хоць дзесяць тэкстаў! — не сціхаў рэжысёр. — Ты разумеш, што такое сцэна? Што такое пот? Калі пад пахамі толькі ў выніку аднаго выхаду смярдзіць, як...

— Сяргей Міронавіч!.. — абарваў яго Корбут.

— І на самай справе, чаго гэта я? — нібыта апамятаўся рэжысёр. — Назавіце сябе! — звярнуўся раптам да дзяўчыны.

— Вераніка, — усміхнулася пераможна тая. — Вераніка Берднік.

— Берднік? — пераглянуліся рэжысёр з Корбутам.

— Я малодшая сястра Ларысы, — дадала Вераніка.

— М-да, — вымавіў рэжысёр. — А дзе вучышся?

— Першы курс тэатральнага.

Рэжысёр зірнуў на Корбута, нібыта пытаючыся парады ў яго.

— Добра, — прамовіў ён пасля непрацяглай паўзы. — Паспрабуем. Для больш глыбейшага ўспрымання парэпетуем у касцюмах. Даю дзесяць хвілін на пераапраананне. Мікіта, час пайшоў!

...Вераніка паказала сябе даволі падрыхтаванай для той ролі актрысай. Корбут адчуваў сябе на сцэне з ёю не вядучым, а вядомым, хаця лічыўся ўжо даволі вопытным, маючы за спінай тры кінаролі ў партнёрстве з яшчэ невядомым тады Харацьянам, Корбутавым аднагодкам, дарэчы, Карачанцавым і Алісай Фрэйндліх. Яму прарочылі шумны поспех і ўдалую кар’еру, як у Савецкім Саюзе, так і за яго межамі.

Але ўжо тады, калі толькі-толькі Корбут пазнаёміўся з Веранікай, ён падумаў пра Афганістан, пра свой удзел у той вайне. Корбут кінуў Купалаўскі тэатр і пайшоў да Сяргея Міронавіча, паціху збіраючы рэчы ў далёкую дарогу. Але гэта потым. Спачатку была рапсодыя каханьня...

Да Дома лігаратара Корбут прыйшоў без пяці хвілін на шостую. Пакурыў ля ўвахода, пасля зайшоў у памяшканне, дзе каля лесвіцы яго сустрэў Цімашэнка — каранасты, сівавусы, з невялікім живоцікам мужчынка.

Яны парукаліся, і Цімашэнка павёў сябра за сабою ўверх па лесвіцы на трэці паверх.

Моладзі ў пакоі было багата, што вельмі ўзрадавала Корбуга; радавала яго і тое, што большасць з прысутных — дзяўчаты, хоць яго раманы даволі жорсткія для ўспрыняцця. Пільны і назіральны позірк майстра адзначыў для сябе і вельмі прыгожага маладога чалавека, што сядзеў ля акна, бадай, адзінага сярод дзяўчат.

— Бачыш, Корбут, — ляпнуў па плячы Цімашэнка, — хлопцы вершы пішуць...

— Прыгожыя хлопцы павінны пісаць і прыгожыя вершы, — усё яшчэ пазіраючы на таго юнака, прамовіў Корбут.

— Так, — пагадзіўся Цімашэнка. — Тарас наш Кутняк сёння прыйшоў ўзрадаваны, вершы

новыя напісаліся, — кінуў позірк на прыгожага хлопца. — Аднак сядай, Мікіта, — прапанаваў Корбуту крэсла побач з сабой за рэдактарскім сталом.

Моладзь чамусьці падзялілася як бы на два лагеры. Дзяўчаты — з аднаго боку, хлопцы — з другога, калі не ўлічваць маладога паэта Кутняка, які знаходзіўся паміж. Корбут не ведаў, што ім казаць, маладым, прыгожым, таленавітым, мабыць, многія з прысутных друкаваліся ўжо і неаднойчы, некаторыя займелі ўласныя зборнікі вершаў. Пачынаць з банальнага «як трэба пісаць», Корбут саромеўся, таму што сам не ведаў, як трэба. А пачні, гэтыя маладыя геніі абвергнуць яго з маланкавай хуткасцю, прыводзячы ў доказ свае творы.

На шчасце, пачаў гаворку Цімашэнка. Ён распавёў моладзі Корбутава біяграфію і пра свае стасункі з ім, пакуль сам Корбут абмацваў сваім вострым прымружаным позіркам, нібыта пальцамі, кожны твар, кожныя вочы прысутных. Ён часта спыняўся на бездакорным, з правільнымі рысамі, твары Кутняка. Корбут ніколі не чуў і не чытаў яго вершаў, але па ўсёй яго паставе, па сумнай засяроджанасці вачэй адчувалася, што перад ім асоба, хай не паэт, але асоба. А гэта значней, чым...

Цімашэнка штурхануў яго плячом, вачыма загадваючы казаць што-небудзь. Не для таго ж яго

паклікалі, каб сядзеў, як слуп, а ім любаваліся б, быццам статуяй Свабоды, хаця гэта было б нядрэнна. Аднак не паспеў Корбут вымавіць і слова, як узнікла першае пытанне, затым другое, трэцяе... Пытанні задаваліся самыя розныя, нават пра інтымнае жыццё. Відаць, каму што баліць, пра тое і пытаецца. Але сустрэча адбылася. Сустрэча спадабалася. Спадабаліся твары творчай моладзі, што нагадвалі лішні раз аб неўміручасці беларускай літаратуры.

— Ну як, ты задаволены? — спытаўся Цімашэнка Корбута, калі той падпісваў апошняй жадаючай сваю кніжку.

— Вельмі, — усміхнуўся Корбут, хаваючы асадку ў кішэню пінжака.

Яны засталіся ўдвух. Цімашэнка прапанаваў прыняць па маленькай, Корбут не адмовіўся.

— Яшчэ б, — смяяўся Цімашэнка, адкаркоўваючы бутэльку. — Калі такое было, каб Корбут адмовіўся выпіць!

— Я нават не ўяўляю, калі такое будзе, — у тон яму адказаў Корбут. — За што п'ем?

— Давай, — Цімашэнка задумліва падняў чарку, — за нашу моладзь. Усё-ткі гэта наша змена, Мікіта. А ведаеш, колькі мне псуе нерваў розная свалата з-за таго, што я моладзю займаюся? Я не буду называць табе імёнаў, ты сам іх добра ведаеш... Ды і хрэн з імі...

— Не забывай, — кульнуўшы чарку і вымаючы цыгарэты, прамовіў Корбут, — што літаратура — тая самая вайна, толькі на іншым узроўні.

— Так, гэта сумна, — хігнуў галавой Цімашэнка. — Але, Мікіга, я хачу сказаць табе па сакрэце, — разліваючы яшчэ па адной, працягваў ён, — самае болей праз месяц маладым будзе дзе друкавацца, акрамя «Маладосці». Хаця, што такое, па сутнасці, «Маладосць», калі пад рубрыкай «Упершыню» — друкуецца сарака — пяцідзесяцігадовы дзядзька.

— Цікава-цікава, — прыслухаўся Корбут.

— Мы адкрываем часопіс менавіта маладых, даючы магчымасць усім, каго ты сёння бачыў, сказаць сваё слова ў літаратуры. І яшчэ, — дадаў Цімашэнка, — ад цябе я б хацеў якое-небудзь апавяданне ці ўрывак з рамана на першы нумар. Я мяркую ў кожным нумары даваць аднаго-двух сталых аўтараў.

— Не пытанне, Косця, — падняў чарку Корбут. — Патэлефануй, калі спатрэбіцца. Дарэчы, — задумліва прамовіў ён, прымружыўшы па звычцы вочы, — што ты можаш сказаць пра Тараса Кутняка?

— Харошы хлопец, а што? — зацікавіўся Цімашэнка.

— Нічога, — усміхнуўся Корбут, — проста

цікавая ў яго знешнасць.

— Прыгожы, нічога не скажаш, — згадзіўся Цімашэнка, — дзеўкі ў чаргу выстрайваюцца. Вершы таксама прыгожыя, калі хочаш ведаць, але вельмі адрозныя ад знешнасці аўтара. Змрочныя нейкія, закручастыя, цынічныя... у такія-то гады.

— І колькі яму?

— Чацвёрты курс філфака, значыць, гадоў дваццаць. Яго падборка будзе адкрываць першы нумар часопіса.

— Як ён будзе называцца хоць?

— Як выйдзе, пабачыш, — засмяўся Цімашэнка.

— Добра, калі ты такі прымхлівы, змаўкаю...

...З Дома лігаратара выйшлі таксама ўдвух. Цімашэнку было ў іншы бок, дый жонка раўнівая чакала, не дазваляючы доўга дзе-небудзь бавіцца. Таму ён хутка развітаўся.

Корбут спыніўся на ганку, зашпільваючы куртку і падымаючы каўнер ад моцнага ветру і мокрага снегу. Павярнуўшыся спінай да ветру, запаліў цыгарэту.

Нацягваючы пальчаткі, ён заўважыў постаць непадалёк ад сябе, што, хаваючыся, цікавала за ім. Корбут прыкмеціў яе яшчэ, як развітваўся з Цімашэнкам, і чамусьці быў упэўнены, што постаць дзявочая.

— Што ж вы хаваецеся? — застаючыся на

месцы, спытаўся Корбут. — Я не кусаюся. Выходзьце, пабалакаем, калі што.

Нетаропка, сумняваючыся, дзяўчына ў белым футры наблізілася да Корбута, не даходзячы, аднак, крокаў двух.

— З кім маю гонар? — ветліва спытаўся Корбут.

— Саша, — не адразу адказала дзяўчына, ці то баючыся Корбута, ці то саромяючыся.

— Алеся, значыць, — нібыта для сябе, адзначыў Корбут. — Прыгожае імя.

— Не, — запырэчыла дзяўчына. — Проста Саша.

— Ой, — весела ўсміхнуўся Корбут, — лісанька кіпцюрыкі выпусціла.

— І зусім не лісанька, — нібыта пакрыўдзілася Саша. — Хутчэй, кошачка.

— Шкада, што я не кот, — адзначыў Корбут. — Але, — зірнуў на бяззорнае сіняе, як Сашыны вочы, неба, — стоячы на адным месцы, нядоўга замерзнуць. Хадземце куды-небудзь. Я так разумею, што вы дзеля гэтага чакалі мяне?

Саша не адказала, але прасунула сваю руку ў чырвоных пальчатках пад яго руку.

Дзяўчына падалася Корбуту сімпатычнай. Асабліва ўразлі і доўгія бялявыя валасы, што падалі суцэльнымі хвалямі на плечы і вочы, сінія, як ноч, прычым разумныя.

Не пытаючыся адно ў аднаго, яны павярнулі налева, перайшлі дарогу і накіраваліся ў парк Горкага.

Лянівыя сняжынкi, як парашутысты, спускаліся з неба, каб усаць сваімі крохкімі цельцамі магутнае цела зямлі. Шкілеты дрэваў у цёмных кутах здаваліся персанажамі фільмаў жахаў.

— Вы мяне зусім не помніце? — раптам спыталася Саша.

— Чаму, помню, — прамовіў Корбут. — Ты сядзела побач з прыгожым маладым паэтам, здаецца, Тарасам Кутняком.

— Не, — засмяялася дзяўчына, — не ў гэтым сэнсе.

— А ў якім?

— Не, гэта не важна. — На секунду Саша задумалася, затым спытала, нібы спахапіўшыся: — Я, мабыць, вас затрымліваю?

— Ды не, не вельмі, — здзівіўся Корбут. — Але, калі вы мяне выкралі, гэта можна і так назваць, — то ў чым прычына?

— Я... я прачытала нядаўна ваш раман, — раптам прамовіла Саша.

— Я ведаў, што зараз вы гэта скажаце! — расмяяўся ад душы Корбут. — І як вам?

— Цудоўна! — захоплена адказала дзяўчына. — Праўда! Толькі фінал мне не

спадабаўся. Навошта вы ў кожным сваім рамане забіваеце галоўных герояў?

— Затым, што такая рэчаіснасць. Іншага выйсця няма.

— Гаворыце вы нейкімі штампамі, — заўважыла Саша. — Я таксама магла б так сказаць пра вашы раманы, але вы аўтар, а карыстаецеся тэрмінамі крытыкаў, чый слоўны запас не вызначаецца багаццем.

— Гэта цікава, — усміхнуўся Корбут. — Дзе вы вучыцеся, спадарыня?

— На філфаку, чацвёрты курс, — адказала дзяўчына. — А што?

— Нічога. Проста хацелася ведаць, з кім маю справу.

— І вы задаволены?

— На пяцьдзясят працэнтаў.

Белая сцяжына ў ранах ад абцасаў крута заварочвала да дзвюх лавак, пастаўленых адна насупраць другой, на якіх сядзелі, асядлаўшы, і стаялі побач, хаваючы за спіну аднаразовыя стаканчыкі з «Міражом» ці «Вермутаў» маладыя літаратары, што паўгадзіны таму, з цікавасцю ці без, слухалі Корбута. Быў сярод іх і Тарас Кутняк. Ён адзін не засаромеўся набліжэння пісьменніка, выпіў, паставіў пустую тару на «дыпламат», на якім ужо месціліся батон і мінералка.

— Мікіта Міхайлавіч, — падышоў да Корбута

Тарас, — не пагрэбуеце з намі выпіць?

Відавочна, што Кутняк сярод сваіх сяброў быў лідарам, і ўсе чакалі, што зробіць Корбут, як адрэагуе на рэпліку Кутняка. Корбут, пакінуўшы Сашу, яна адышла да адной з дзяўчат і нешта зашаптала той на вушка, наблізіўся да Тараса.

— Налівай, — прамовіў ён.

Малады паэт не прымусіў сябе чакаць. Ён да краёў напоўніў шкляначку і падаў Корбуту. Той, падняўшы яе, агледзеў прысутных.

— А вы ведаеце, — прамовіў ён, — што самае галоўнае ў выпіўцы?

— Закусць! — нехта гаркнуў.

— Бабы, дурыла!

— Сам дурыла!..

— Сяброўскі кагал!

— Грошы — галоўнае!

— Гарэлка ці віно, бо як жа без іх піць!

— Не, хлопцы, — усміхнуўся Корбут у бараду. — Самае галоўнае, з кім п'еш. — І залпам выпіў.

III

Корбут зайшоў у пад'езд і натыкнуўся на брата, які сядзеў на халоднай лесвічнай прыступцы з цыгарэтай у адной руцэ і з пляшкай піва ў другой. На каленях Вадзіма, нібы ў сядле, сядзела дзяўчына

з зялёнымі валасамі. Яна курыла, а Вадзім раскачваў яе на каленях. Відаць, кампанія добра пагуляла, бо некаторыя, як заўважыў Корбут, нават слова не маглі вымавіць. Вадзім, аднак жа, брата пазнаў, пракрычаў, узняўшы рукі:

— А гэта мой брат!

— Добрай ночы, — цалкам цвяроза прамовіла дзяўчына, што сядзела на Вадзімавых каленях, працягваючы Корбуту руку для знаёмства. — Леся.

— Вельмі прыемна, Леся, — сказаў Корбут. — Я так разумею, вы адзіная з прысутных яшчэ ў стане неяк разважаць, таму я вас папрашу дапамагчы завесці Вадзіма да ложка. Калі вы не супраць, вядома.

Леся зірнула на Руслана, які лавіў апошнія кроплі гарэлкі з перакуленай дагары пляшкі. Краем вока ён заўважыў Лесін позірк, пакінуў пляшку ў спакоі і прамовіў:

— Ты можаш рабіць, што захочаш. Гэта не мая справа. Мы абяцаем пакінуць гэты раён, калі спадар нам падаруе колькі не шкада на пляшку, за дзесяць хвілін. Згода?

«Яшчэ адзін цвярозы чалавек», — адзначыў для сябе Корбут. У словах гэтага валасата-барадатага хлопца Корбут пачуў прыхаваную пагрозу. Інакш кажучы, яны адбяруць грошы сілком. Корбут не баяўся. Але палічыў разумным на гэты раз абысціся без крыві, бо і сам

быў на добрым падпітку. А калі хто-небудзь выкліча міліцыю?...

Корбут адлічыў грошы і працягнуў іх Руслану.

— Грошыкі лік любяць, — сквапна пасміхнуўся той, хутка пералічваючы купюры, слінячы праз раз палец. — О'кей, — павярнуўся да сваіх, стаў штурхаць і будзіць усіх, хто паснуў.

Увесь гэты час Вадзім пазіраў невідучымі вачыма то на брата, то на Леся, то на Руслана, нічога не разумеючы. Ён хацеў было зацягнуцца цыгарэтным дымам, але адчуў, што цягае фільтр. Вадзім гідліва шпурнуў яго ад сябе, фільтр ціхенька шмякнуўся ў стаканчык з гарэлкай, які падносіў да губ адзіны стрыжаны пад нуль сярод усёй кампаніі хлопец, што ледзь трымаўся на нагах.

Калі пад'езд апусцеў, Леся злезла з Вадзімавых каленяў, Вадзім заплюшчыў вочы.

Пакуль Корбут выклікаў ліфт, Леся нямоцна пляскала далонямі па Вадзімавых шчоках, каб той не засынаў.

— Мікіта, — ледзьве расплюшчыў вочы Вадзім, — гэтая... дзяўчына... начуе... у нас.

Вочы яго зноў закрыліся, галава звалілася на грудзі.

Ліфт нарэшце прыйшоў. Корбут перадаў дзяўчыне свае рэчы, падхапіў брата на рукі і зайшоў у ліфт. Леся націснула кнопку патрэбнага паверха. Яна ж адчыняла і дзверы ў кватэру Корбутаў, бо

Вадзім без пастаронняй дапамогі не стаяў на нагах. Яна ж разаслала і ложкак у Вадзімавым пакоі.

Калі Вадзіма распранулі і паклалі спаць, Корбут прапанаваў дзяўчыне пайсці на кухню папіць гарбаты.

— Вам на самай справе няма дзе начаваць? — спытаўся ён, падпальваючы газ.

— Дзіўнае пытанне, — села на табурэт ля акна Леся. Аблакаціўшыся на стол, падперла галаву рукамі, закінула нага за нагу. Хістаючы адной нагой, працягвала: — Я жыву на другім канцы горада, транспарт ноччу не ходзіць, а мае сябры пайшлі бухаць далей і наўрад ці іх знойдзеш зараз. Да таго ж на вуліцы зіма, таварыш брат Вадзіма, не ведаю вашага імя.

— Мікіта Міхайлавіч. — Сеў насупраць яе Корбут. — Насамрэч пытанне ідыёцкае, — пагадзіўся ён.

— У вас ёсць цыгарэты? — раптам спытала Леся і, калі Корбут працягнуў ёй пачак «Астры-люкс», заўважыла: — Відаць, усе перайшлі на танныя цыгарэты без фільтра. На чым вы эканоміце?

— Прабачце, не зразумеў.

— Ну і не трэба, — усміхнулася Леся. — Не звяртайце ўвагі. Дарэчы, вы зусім не падобныя з братам.

— Я ведаю, — згадзіўся Корбут. — Вадзім

падобны на маці. Яна памерла, калі ён нарадзіўся.

— Зразумела, — прамовіла Леся. —

Па-мойму, чайнік кіпіць.

...Гарбату яны пілі моўчкі. Леся — без цукру, Корбут — вельмі салодкую. Нечым Леся нагадвала Корбуту Вераніку, нават не нечым, а ўсім: тыя ж нервовыя бровы, колер і выраз вачэй, манера гаворкі... нават фігура нагадвала фігуру Веранікі Берднік. Мабыць, гэта проста ачмурэнне нейкае, бо не можа Леся быць падобнай на Вераніку, а вусны іх усё бліжэй і бліжэй, а думкі, што насупраць яго ніякая не Леся, а Вераніка, — мацней і мацней... І раптам аглушальнае: *«Одинокий голубь на карнизе за окном смотрит на меня, стучится в дом...»*.

Леся неасцярожна, незаўважна для сябе націснула клавішу магнітафона, што стаяў побач, на сталі. Яна спалохалася, прыкусіла вусны, апусціла вочы. Корбут спакойна, рады, што небяспечнае насланне лопнула, як мыльны пухір, выключыў магнітафон.

— Вам падабаецца Яна? — спытаў ён.

— А вам падабаецца Кабзон? — у сваю чаргу запытала Леся.

...Моўчкі яны зноў дапівалі гарбату. Леся яшчэ раз закурыла, адварнулася да акна. Корбут зашумеў вадою з-пад крана, спалоскваючы шклянкі. Ён наўмысна марудзіў выключаць кран. Напор вады і плёскае ад падстаўленых пад струмень рук

раздражнялі Лесю, перашкаджалі думаць аб сваім.

— Ды выключце вы ваду! — выгукнула яна, шпурнуўшы недакуркам у Корбута, трапіла ў ракавіну. — Даруйце, я не хацела. — Апусціла вочы.

— Нічога, — сумна ўсміхнуўся Корбут. — Спаць вы можаце на канапе ў пакоі Вадзіма. Пасцель у шафе.

— А вы дзе? — наўна вырвалася ў Лесі.

— Я ўвесь час знаходжуся ў сваім кабінцеце. Там таксама канапа. Дабранач, — прамовіў Корбут і накіраваўся да сябе.

Леся, не ведаючы, што ёй рабіць, доўга не магла зрушыцца з месца. Яе зацікавіў гэты суперсучасны мужчына, які не задае лішніх пытанняў і не пытаецца, ці не хвора яна часам чым-небудзь, але паводзіны яго да таго непрадказальныя, што яна гублялася поруч з ім. Да таго ж, Вадзім падкрэсліваў, што яго брат пісьменнік, а Леся, да свайго сораму, не чытала ніводнай яго кніжкі. Можа, гэта і да лепшага. Яна ж не абавязана чытаць усё, што трапляе на вочы, ці ўсіх, пра каго чула...

...— Вечар добры, спадарыня. Гэта ўсяго толькі я, — прамовіў Корбут, пераступаючы парог у інтэрнацкі пакой Веранікі Берднік, які яна дзяліла яшчэ з дзвюма аднакурсніцамі.

— Табе да твару гэты капялюш, — заўважыла Вераніка то раскрываючы, то закрываючы веерам фалды пышнай цыганскай спадніцы. — У ім ты падобны на сапраўднага мушкецёра Баярскага.

Корбут акідвае постаць Веранікі пільным вокам і прамаўляе ў нос:

— Але вам, сіньярыта, далёка да пушкінскай Земфіры.

— Цынізм табе не да твару, Корбут, — адказвае Вераніка, — у адрозненне ад капелюша.

— Што ты гэтым хочаш сказаць?

— Уся справа ў капелюшы.

Вераніка праводзіць па ягоных губах указальным пальцам, які Корбут спяшаецца пакрыць пацалункамі, пакуль той не знік, як дзьмухавец. Корбут заплюшчвае вочы, абдымаючы стан дзяўчыны, але стан чамусьці аказваецца цвёрдым і халодным, як жалеза. Корбут расплюшчвае вочы, здзіўлена пазірае ў нежывыя вочы дзяўчыны. Ён дакранаецца да ейнай шчакі пальцам, і палец правальваецца ў шчаку, але з першай спробы выцягнуць палец не ўдаецца. Галава Веранікі, быццам так і трэба, боўтаецца на Корбутавым пальцы, які захраснуў у дзявочай шчацэ, а з рота галавы Веранікі, як з размаўляючай лялькі, даносіцца адасобленае «ма-ма, ма-ма». З жудасцю Корбут пазірае на безгаловае цела, якое спрабуе лашчыць яго сваімі жалезнымі кіпцюрамі.

Корбут дзіка крычыць і бяжыць вонкі з інтэрната, але калідор чамусьці не заканчваецца, а на пальцы ўсё яшчэ боўтаецца галава дзяўчыны. Не разумеючы, што ён робіць, Корбут грукае гэтую галаву аб сцяну. З ног да галавы яго залеплівае крывёю. Ногі дрыжаць, як разладжаныя гітарныя струны, вочы бегаюць з неймавернай хуткасцю па гадзіннікавай стрэлцы, а палец, які застраў у шчацэ галавы Веранікі, набухае на вачах, як прэзерватыў з вадою, і ператвараецца ў нейкае палена. Так цяжка яго трымаць! Ён хіліць Корбута да зямлі. Міма праходзіць марожаншчыца з цялежкай.

— Купі, саколiк, халодзенькае, салодзенькае, — прапаноўвае.

Няўжо яна не бачыць, на што ён падобны?...

Здаровай рукой Корбут лезе ў кішэню джынсаў, дастае ўсё, што знаходзіць, і працягвае марожаншчыцы. Яна складвае ў вялікі цэлафанавы пакет дваццаць пяць штук ледзянога марожанага ў шакаладнай глазуры. Падхапіўшы пакет, Корбут бяжыць далей па калідоры. Ён ледзь не прабег люстэрка. Вярнуўся: чым не Ален Дэлон? Слядоў крыві не назіралася. Можа, іх і не было ніколі?

— Мікіта? Чаму не танцуеш? — перапыняе яго думкі Людміла Іосіфаўна, харэограф спектакля «Цыганы», у якім ён выконвае ролю маладога цыгана. — Ты ж так добра танцаваў! — Па звычцы яна курыць «Беламор» і страсае попел у пусты

пачак з-пад «Беламору».

— Прабачце, — праз сілу, аддыхваючыся, гаворыць Корбут, — але я падвярнуў нагу і...

— Парніша? — Перад ім ужо не Людміла Іосіфаўна, а павеўна з бульвара Ружаў. — Ты спяшаешся? — абвівае сваімі рукамі яго плечы.

— Іншым разам, — адхіляецца ён ад пацалункаў. — Насамрэч, няма калі! Вось на, лепш з'еш! — Корбут частуе яе марожаным і бяжыць далей.

Калідор звужаецца. З'яўляюцца лесвічныя мармуровыя прыступкі. Дзверы, абкружаныя калонамі-кіпарысамі.

— Ой, Корбуцік, — сустракае яго за дзвярыма Лёля — аднакурсніца — у чорных акулерах, — чаму ты так позна? Ты што, не збіраешся здаваць іспыт?

— А Вераніка здала? — пытаецца ён.

— Па-мойму, яшчэ не. А што ў цябе ў пакеце?

— На, частуйся.

Корбут уручыў ёй два марожаных і паспяшаўся да аўдыторыі, на хаду раздаючы ўсім астатняе марожанае.

У яго засталася толькі адно, калі знайшоў Вераніку, дый тое раставала і моцна капала з рук. Корбут хацеў, пакуль не позна, пачаставаць Вераніку, але марожанае выслізнула, як змяюка, з-пад шакаладу і абгорткі і разбілася аб падлогу, як

яйка, абпырскаяўшы выкладчыка-экзаменатара, што выходзіў з прыбіральні. Вераніка гучна засмялася, Корбут вінавата ўсміхнуўся.

— Спадар Корбут, — прамовіў выкладчык, — вы не дапушчаны да задачы іспыту.

— Не вельмі і хацелася, — сказаў Корбут. Ён апусціў вочы, выкалупваючы дзірку ў падлозе мыском батфорта, паклаўшы руку на эфес шпагі.

Выкладчык шпурляе яму ў твар скураную пальчатку, Корбут перахоплівае яе і сціскае ў руцэ, Вераніка кідаецца паміж імі, зазірае то аднаму, то другому ў вочы, фалды яе спадніцы пераліваюцца вясёлкавым колерам, а ў валасах — асляпляльна-белая ружа.

— Мікіта! Не рабі гэтага! — перахоплівае яго руку са шпагай Віконт. Пад гэтай мянушкай хаваецца лепшы сябар Корбута Дзіма Зуеў. — Гэта твой бацька!

— Бацька?! — губляецца Корбут і прапускае ўдар выкладчыка. Лязо прабівае лёгкае і выходзіць са спіны, слізгануўшы па рабрыне. Корбут падае на рукі Віконта, які, у сваю чаргу, на падлогу, ледзь утрымліваючы сябра. Над ім схіляецца Вераніка. У позірку яе — закаханасць і жаль.

— Я кахаю цябе, Мікіта! — шэпча яна праз слёзы, абціраючы яго слёзы вышыванай сваёй насовачкай. — Толькі не памірай! Не трэба...

Позірк Корбута затуманьваецца, вочы

заплюшчваюцца...

...«Д'ябальшчына! — правёў Корбут рукой па ўспацелым ілбе, прагна хапаючы паветра. — Гэта ўсяго толькі сон», — супакоў сябе.

— Як вам мой новы ліфон? — раптоўна перад пасцеллю Корбута з'явілася Леся. З задраным пад горла швэдарам, на сон зусім не падобная. Не чакаючы адказу, задаволеная сваімі дзеяннямі, яна скінула швэдар і юркнула да Корбута пад коўдру. Ад нечаканасці, здзіўлення і непаразумення Корбут інстынктыўна адсунуўся да сценкі, ці то спалохаўшыся, ці то даючы месца побач дзяўчыне. — Чаго вы спалохаліся? — прашаптала дзяўчына, намацаўшы яго нагу, але не падсоўваючыся бліжэй.

— Па-мойму, — хрыпла, не валодаючы голасам, прамовіў Корбут, — вы перабольшваеце меру паводзін у гасцях, спадарыня.

— Прызнайцеся, што вы не гэта хацелі сказаць. — Падымалася яна рукой уверх па назе Корбута.

— Калі ты зараз не пакінеш гэтага памяшкання, я цябе выстаўлю голай за дзверы, у пад'езд, — паволі, але пагрозліва вымавіў Корбут.

Леся адкінула коўдру, села, звесіўшы ногі.

— Добра, добра. Нават пажартаваць нельга, — прамовіла яна.

Хутка дзяўчына зашлёпала па падлозе да ваннага пакоя.

— Між іншым, — пачуўся адтуль ейны голас, — ужо шэсць гадзін раніцы.

Корбут не паверыў, бо было яшчэ цёмна, але праз колькі хвілін зайграла радыё.

Уставаць не хацелася, хаця звычайна Корбут падымаўся разам з радыё, каб пачытаць і што-нішто напісаць на свежую галаву. Якраз учора ён, лічы, нічога і не напісаў. Але ўчора і дзень прайшоў недарэмна, з гэтым трэба пагадзіцца. Знаёмства з Сашай і з Тарасам Кутняком, які, па словах шмат каго з літаратараў, выклікаў вялікія надзеі ў паэзіі, не пашкодзяць у будучым. Кутняк аказаўся добрым суразмоўцам, хоць і не пазбаўлены некаторай вольгарнасці і правінцыйнасці.

— Я і не саромеюся гэтага, — заявіў Кутняк Корбуту. — Мая радзіма — Мікуцічы, у якой няма ні сваёй бібліятэкі, ні клуба, ні лазні. Хлеб, які прывозяць у вязковую краму, прадаюць па большым у два разы кошце, а мая маці, працуючы за траіх на кароўніку, не зарабляе нават на хлеб па сабекошце. І гэта ў Мікуцічах! — абураўся Кутняк. — Якія далі беларускай літаратуры такога волата як Колас. Дык чаго мне саромецца, калі я выхоўваўся старэйшымі хлопцамі на аўтобусным прыпынку пад брыньканне гітары і бульканне сэма, бо нам больш не было куды падзецца, і старэйшымі

дзяўчатамі за прыпынкам, у кустах, якія вельмі калолі голяя азадкі. Між іншым, зараз сучасная моладзь Мікуцінаў нічым не адрозніваецца ад майго пакалення. Іх нічога не цікавіць, акрамя выпіўкі, цыгарэт і думак аб тым, якую б дзеўку дзе прыціснуць...

— Тарас, перастань, — зморшчылася Саша, абхапіўшы яго руку. Відаць, дзяўчына наўмысна заманіла Корбута да маладых літаратараў, якія не ведалі, як ім прабівацца ў літаратуру са сваімі мадэрновымі і авангарднымі творамі, не з'яўляючыся членамі «БумБам-Ліга» і не маючы надзейнага даху ў выдавецтвах, пазбаўленыя нават часопіса «Першацвет» — адзінай магчымасці сказаць сваё слова. — Не будзь хоць ты такім, як твае аднакласнікі.

— Я і так не такі, — ціха прамовіў Тарас. — Але кахаць проста таму, што можна кахаць і трэба кахаць, нават не спадзеючыся на ўзаемнасць, на адлегласці, нічога не патрабуючы ўзамен, прабачце, не магу. Ужо не магу.

— Прытрымліваючыся слоў і паводзін бальзакаўскага Расціньяка? — уголас падумаў Корбут.

— Я кахаю па іншых прычынах, — адказаў Тарас.

І было незразумела, ці ён згодны з думкай Корбута, ці абверг яе.

Яшчэ выпілі пакрыху, і Корбут заўважыў у дачыненні да Тараса:

— Вашы амбіцыі, малады чалавек, наколькі я зразумеў, жыццёвыя, ні ў якім разе не праяўляюцца ў творчасці. Паэзія вас залічыла ў апошнія рамантыкі байранаўскіх часін. Як вам удаецца спалучаць у адной асобе двух вельмі розных людзей?

— А як вам, спадар Корбут, удаецца рабіць тое самае? — падлавіў малады лігартатар сталага. — Я прачытаў усе вашы раманы і, не ведаючы вас, уяўляў аўтара гэтакім грамілам-шафай, накшталт Шварцэнегера, з квадратнай сківіцай і гідлівым паглядам. Вы разумееце, чаму. Усе вашы галоўныя героі жорсткія, мускулістыя, у асноўным, колішнія «афганцы», і ўсе не могуць знайсці сабе месца ў мірным жыцці, з-за чаго і гінуць. Я прыемна расчараваны, што вы не такі, як я спачатку думаў.

— Дзякуй, — усміхнуўся Корбут.

— Дарэчы, — Тарас палез у сваю сумку і выцягнуў стос папер, спісаных дробным нечытальным, на першы позірк, почыркам, скрэплены дзвюма скрэпкамі, — вось мая паэма ў поўным варыянце. Першую частку друкаваў «Першацвет», пакуль выходзіў. Калі вы не супраць, вазьміце пачытаць.

— З задавальненнем, — узрадаваўся Корбут. Тарас усім выклікаў прыязнасць да сябе, нават

сваёй мужыцкай вуглаватасцю, якая яшчэ не сцерлася, не раструшчылася пад прэсам сталічнага жыцця. — Тады, можа, пяройдзем і на «ты»? — прапанаваў.

— Хоць мы і пілі на брудэршафт, але звяртацца да вас, як да свайго равесніка, не змагу да таго часу, пакуль мае вершы не пераўзыдуць вашы раманы, — адмовіўся малады паэт, і тут праявіўшы свой хворы гонар, які прывядзе яго да заўчаснага канца.

Корбут нічога не адказаў на гэта, толькі паляпаў па Тарасавым плячы.

Паціху пачалі разыходзіцца. Корбуту і Тарасу было па дарозе: Тарас праводзіў Сашу. Яны спусціліся ў метро, ды тут малады паэт прапанаваў раптам яшчэ выпіць. Дамоў у інтэрнат яму не хацелася, а Сашу не вельмі чакалі дома. Дый не было каму чакаць: маці працавала ў начную змену на хлебазаводзе.

Корбут застаўся задаволены праведзеным вечарам. Напрыканцы ён пакінуў Тарасу свой хатні тэлефон, а Сашы — адрас, бо тая збіралася ўзяць інтэрв'ю з ім для радыё.

«Прыгожыя хлопцы — прыгожыя вершы», — так ён сказаў Цімашэнку наконт Тараса. А прыгожыя дзяўчаты? Леся прымусіла зашчымець яго даўно адвыклае ад эмацыйных усплёскаў сэрца сваім неверагодным падабенствам з Веранікай. У

пад'ездзе, пры цьмяным міргаючым святле, гэта было не так заўважна, але на кухні, калі яны ўдваіх пілі гарбату, Корбут адчуваў Вераніку, а не Лесю. Хаця, можа, ён сябе заводзіць дарэмна, як гадзіннік, перабольшваючы прысутнасць Лесі і яе падабенства. Што толькі не ўявіцца на п'яную галаву! Але аб чым можна думаць у дачыненні да Лесі, калі ён, Корбут, годны ёй у бацькі? Аб чым можна думаць? Мабыць, ён застаўся такім самым найўным і рамантычным, якім быў і пятнаццаць гадоў таму, толькі на паперы пераўтвараючыся ў жорсткага, дужага мужчыну з непрабываемым чэрапам. Ён жа такі, па сутнасці, як і яго малодшы калега Тарас Кутняк! Што не можа ці не ўмее здзейсніць у рэальным жыцці, робіць на старонках раманаў і аповяданняў. Корбуту прыгадаўся гатовы саскочыць з губ пацалунак там, на кухні, уначы, які так і не саскочыў па асабістай віне Лесі. Цікава, што б здарылася, калі яны ўсё ж пацалаваліся? Напэўна, у такім разе, Корбут не пасаромеўся б блізкасці дзяўчыны ў сваёй пасцелі, а раніцай баяўся б зірнуць ёй у вочы, зрэшты, як і Вадзіму, бо, па сутнасці, Лесю прывёў брат, значыць, ён нешта меў да яе, а Корбут толькі перашкодзіў. І ўсё ж Леся прыцягвала яго, як магнітам. Так бывае; так было некалі і з Веранікай. Толькі тады Корбут не даразумеў, не дапяў цалкам сваіх пачуццяў, а калі апамятаўся — было позна.

...Прэм'ера «Цыганоў» адбылася на самым бліскучым узроўні. Выканаўцаў галоўных роляў Вераніку Берднік і Корбута выклікалі на біс тройчы. Вераніка ў вобразе Земфіры, адчуваючы непадробны трыумф, заслужаную перамогу, як актрыса, і гэта ў дэбютнай ролі, нагадвала казачную фею з «Тысячы і адной ночы». Да яе ног кідалі кветкі і нават грошы. Такого яшчэ Сяргей Міронавіч, рэжысёр, не бачыў. Калі апусцілася заслона і Корбут пацягнуў Вераніку за сабой у касцюмерную, глядацкая зала быццам звар'яцела. Маладыя «львы» сталіцы, як на амбразуру, рынуліся за кулісы, патрабуючы ўсмешкі чароўнай Земфіры. Хлопцы з трупы ледзь стрымлівалі натоўп, даходзіла ўжо да бойкі. Сяргей Міронавіч нават сваім грамавым басам не мог супыніць скораны прыгажосцю і талентам актрысы мужчынскі кагал.

Спусціўся Корбут.

— Корбут! — пачуў ён тут жа знізу рэжысёра. — Цягні сюды Вераніку, пакуль яе фанаты ўвесь тэатр не разнеслі!

Корбут не прымусіў сябе чакаць. Ён пагрукаў у дзверы касцюмеркі са словамі:

— Ты пераапанулася ўжо?

— Пачакай, дай джынсы нацягну! — данеслася па той бок дзвярэй. — А што здарылася? — запытала дзяўчына, калі выйшла з

займаемага памяшкання, зачыняючы за сабой дзверы. Джынсы і чорная навыпуск кашуля ніколькі не псавалі вобраз цыганкі Земфіры ў шыкоўнай спадніцы і валасамі, шоўкам раскіданых па спіне.

— Ідзі зірні сама, — позіркам паказаў Корбут уніз. — Цябе патрабуе сталічная залатая моладзь і іншыя ў гэтым родзе.

— Табе гэта не падабаецца? — задаволена ўсміхнулася Вераніка і нямоцна ўшчыкнула Корбута за шчаку. — Ці ты не задаволены, што за табой няма такога ж, толькі дзявочага, ажыятажу, га?

— Не параўноўвай сябе са мной, — вырвалася ў Корбута, але ён ні кроплі не пашкадаваў.

Вераніка прамаўчала. Яна спуściлася да натоўпу, які ўжо адольваў лесвічны пралёт, што вёў у касцюмерную, ламаючы і падмінаючы пад сябе супраціўленне. Ubачыўшы Вераніку, мужчыны супакоіліся. Ветліва, сквапна, пажадна, захоплена, раўніва, закахана пазіралі на яе, лавілі кожны позірк актрысы. Але вочы дзяўчыны глядзелі паўзверх. Побач з рэжысёрам ля ўвахода на сцэну з вялікім букетам белых ружаў (любiмых кветак Веранікі) чакаў яе малады імпазантны светлавалосы і высокі чалавек. Проста стаяў і чакаў, не мігусіўся, не нерваваўся, хаця, можа, і нерваваўся, бо дзяўчына заўважыла, як ён кусаў вусны, пакуль яна спуściцца.

— Мне можна прайсці? — запытала Вераніка ў першага, хто стаяў бліжэй усіх да яе, бо не магла ж яна ісці па галовах, хоць і мужчынскіх, а лятаць не ўмела.

Маладыя людзі расступіліся, нібы скала, што раскалваецца на дзве часткі.

Паволі, каралевай, Вераніка спускалася да рэжысёра і хлопца з кветкамі, адорваючы кожнага ўсмешкай і правам пацалаваць яе руку. Але надоўга яе каралеўскай грацыі не хапіла. Як звычайная дзяўчына-падлетак, яна кінулася на шыю маладому чалавеку з кветкамі, цудам іх не раздушывушы. У паклоннікаў у адначасе скіслі міны; яны зайздросцілі шчасліўчыку, але радыя былі, што той шчасліўчык не яго сусед справа ці злева.

— Гэта Віктар! — пазнаёміла хлопца з Сяргеем Міронавічам Вераніка, тулячы да грудзей ружы, удыхаючы іх водар і трымаючы Віктара за руку.

Паклоннікі, па адным, чарадою, разыходзіліся, дасылаючы Вераніцы паветраныя пацалункі. Яна адказвала ім прыемнай ветлівай усмешкай.

— Задаволена? — хітра пасміхнуўся рэжысёр і, не чакаючы адказу, сам за яе адказаў: — Па вачах бачу, што задаволена. Малайчына! Такого фурору нават я не чакаў! — прызнаўся Сяргей Міронавіч.

— А вы не хацелі мяне браць у труп! — упікнула Вераніка. — Памятаеце?